

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Čezanila,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznana in reklamacija
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriete rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, padučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pisom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka,

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.
Nefranctozna pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
stevo poslani knjige
se ne vračajo.

Peta skupščina

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“
v Mariboru.

(Dalje od 17. štev.)

Po Herbartovem nanku mora pouk biti vzgajajoč; on pravi: „Priznavam, da nimam pojma o vzgoji brez pouka, kakor obratno tudi ne poznam pouka, ki ne bi vzgojeval“. Ta misel razširila se je, hvala Bogu, sedaj med učiteljstvom tako, da pač smem reči, da ga ni poštenega učitelja, ki ne bi bil vse skozi prepričan o svoji dolžnosti, namreč, da nima samo svojim učencem v glavo veepljati kolikor toliko modrosti, ampak, da mu je sveta dolžnost, najprej skrbeti, da mu bodo učenci nekdam poštene, značajni in bogaboječi ljudje in da mu je pouk v prvi vrsti sredstvo v to svrho; še le v drugi vrsti mora skrbeti za to, da si učenec pridobi potrebnega znanja.

Vpraša se, kako se mora pouk uravnati, da se ž njim doseže namigneni, visoki smoter? Herbart nas uči: 1. Pouk vzbujaj v učencu vsestransko zanimanje; 2. Pouk bodi koncentričen; 3. V vsaki učni enoti prekorači se naj petero stopnic (takozvane formalne stopnice).

Pouk mora torej v prvi vrsti v učenci vzbujati zanimanje; za kar se človek zanima, kar ga mika, za kar se poteguje, samo to ima pravi vspeh. Res je, da se tudi snovanjem s potrpežljivostjo in z vztrajnostjo marsikaj učencu vbije v glavo, kakor tudi pseta na tak način marsičemu privadiš. Pa takšen pouk ne napravlja učencu veselja, ampak težavo, ne vzbuja mu prijetnih čuvstev in ne donaša mu notranje zadovoljnosti, nedostaje mu življenja in duševnega gibanja, namreč samohotnega prizadevanja, da bi napredoval v tem, kar zna in more. Zanimanje je tisto duševno stanje kake osebe, vsled katerega se veseli, baveč se s kakim predmetom in ki jo primora, da se samotvorno dalje bavi ž njim. V tem čudovitem duševnem stanju spoznavamo jedro in zrno napora vsakega pravega pedagoga in vzgajajočega učitelja. Kakšno bodi pravo zanimanje, za kaj se naj učenec zanima in kako se goji zanimanje so tri prevažna vprašanja, na katera tukaj samo opozorim; bavite se, gospodje moji in častite gospice, kolikor morete ž njimi. Ne bode Vam žal časa, ki ga bodete za to porabili.

Drugič se zahteva, da bodi pouk koncentričen. Pri pouku se sme namreč, kakor iz poprejšnjega razvidimo, podavati samo takšna tvarina, ki, ako se pravilno podava, mora v vsakem učenci vzbuditi zanimanje. Glavni pogoj zanimanja pa je apercepcija; samo takšne predstave, takšni pojmi in takšne misli zanimajo, katere nahajajo v učencevi duši slične ali sorodne predstave, pojme in misli, s katerimi se družijo, katere jih

apercepjujejo. Čim več takšnih apercepjujočih predstav se nahaja v učenčevi duši, s čim več prejšnjih predstav se nova predstava združi, tem večje zanimanje, tem gotoveje bode nova predstava stalna pridobitev učenca, tem bolje bode na njegova čuvstva, na želje in na voljo vpljivala, s kratka, tem večjo vzgajajočo moč bode imela. Iz tega pa sledi, da se mora učna snov tako izbrati in razvrstiti, da se vsaka nova tvarina naslanja na znane predstave, ter da se sorodne snovi različnih predmetov, kolikor le mogoče med seboj združijo. Takemu izbiranju in razvrščenju snovi pravi se koncentracija.

Herbartovi učenci, osobito Tuiskon Ziller, potem dr. W. Rein, A. Pickel in E. Scheller*) so misel koncentracije teoretično in praktično dosledno izvajali. Sredotočje vsemu pouku je takozvani pouk v blagomišljenosti (Gesinnungsunterricht.) Snov za ta pouk pa je zaporedoma: 1. Pravljice, 2. pripoved o Robinzonu, 3. zgodovina očakov, 4. doba sodnikov pri Izraelitih, 5. doba izraelskih kraljev, 6. življenje Jezusovo, 7. zgodovina apostolov, 8. reformacijska doba. Okoli blagomišljenostnega pouka razvršča se snov vseh drugih predmetov, tako, da se n. pr. na prvi stopnici obravnavajo iz prirodoslovja samo tisti predmeti, kateri se v dotični pravljici imenujejo. Celo računstvo mora se pokoriti blagomišljenostnemu pouku, kajti računi se le s predmeti, ki so se tam-le poprej pogovorili in oblečene naloge gibljejo se zgolj v istem krogu predstav in mislij. S tako strogo doslednostjo se je imenovanim pedagogom posrečilo misel koncentracije — osmešiti. Resnično se človek včasih jedva more smehú zdržati, videč, kako se pametni ljudje v potu svojega obraza trudijo spraviti vse v jedno malho. Koncentracija v tem zmislu res ni, da bi se priporočala. Zategadelj pa misel koncentracije nikakor ni, da bi se zavrgla, ampak novejša pedagogika se je po pravici poprijela te Herbartove misli, samo je ne razumeva v tako obširnem smislu, kakor gori omenjeni pedagogi, temveč ona jo nekoliko omejuje, ki treba, da bi vsi predmeti imeli isto sredotočje, ampak samo isti predmeti, ki so si po vsebini sorodni, naj se koncentrujejo. Torej naj bi se koncentrovali med seboj: 1. Sv. pismo, evangelij, pravoslovje in dogmatika (katekizem), obredoslovje (liturgika) in cerkveno petje; 2. Jezikovni pouk, t. j. slovnica materinščine oziroma tudi ista kakega tujega (nemškega) jezika, čitanje, pravopisje in spisje; 3. Zemljepisje, prirodopisje in prirodoznanstvo in nekoliko tudi zgodovina. Drugi predmeti ostanejo nekako bolj samostalni: pa tudi ti-le se bodo dali včasih kolikor toliko združiti z drugimi. Tako se bode moralo računanje ozirati pri uporabnih nalogah na predstavne kroge, katere so si je učenci pridobili v stvarnem pouku; risanje se s prva popolnoma družji s stvarnim (nazornim) naukom; petje se lahko družji nekoliko z veroukom, nekoliko z jezikovnim, nekoliko s stvarnim poukom (realije), itd.**)

Nazadnje zahtevajo Herbartovci, in ta misel zasluži menda najbolj, da se na njo oziramo, da se namreč vsaka učna jednota zvrši po peterih formalnih stopnicah namreč: 1. Priprava in napovedanje učnega smotra, 2. podajanje, 3. družitev, 4. shvatanje (Zusammenfassung) ali abstrakcija, 5. uporaba. Red mislij pri utemeljevanji te zahteve je na kratko ta-le: Dušeslovje nas uči, da se naše duševno življenje samo s takšnimi predstavami (pojmi in mislimi) resnično obogati, ki se s sličnimi in sorodnimi predstavami, pojmi in mislimi družijo (ki se apercepjujejo). Zatorej je prvo vprašanje, ki si ga mora učitelj postaviti, predno jame učiti: Katere predstave, sorodne z novimi, ki jih hoče podajati, nahajajo se v učenčevi duši? Teh predstav se mora učenec zavedati, učitelj jih mora torej poklicati v zavest, kajti le tedaj se bodo nove predstave združile ž njim. Ta

*) „Theorie und Praxis des Volksschulunterrichtes nach Herbartschen Grundsätzen, bearbeitet von Dr. W. Rein, A. Pickel und E. Scheller.“ Dresden, Bleyl und Kaemmerer.

***) Obširneje o koncentraciji glej: „Popotnik“ l. 1892.

namen ima priprava. Da bo učenec vedel na kaj ima misliti, da bo tudi samostavno pre-mišljeval, napovedati se mu mora učni smoter.

Kot druga stopnica pride podavanje nove snovi. Kako se to godi, se na kratko ne more povedati. To se ravna po kakovosti predmeta, po zrelosti učencev itd. Obširno nas o tem poučuje specialna metodika posamnih učnih predmetov.

Da ne ostane nova snov v duši osamljena in da more učenec iz več sličnih pred-stav, kar je na njih vkupnega posneti, mora se to, kar se je na novo naučil s prejš-nimi predstavami in med seboj primerjati in družiti. Zategadelj se imenuje tretja stopnica, stopnica druženja. Hočeš-li n. pr. učencu podati pojem rože, moraš mu poodčitati različne rože, bele, rudeče, rumene, napolnjene in divje rože itd. Ako potem združiš vse te pred-stave, nastane pojem rože. Isto tako moraš družiti različne pojedine primere za kako slovnisko pravilo, ki se je poprej z učenci premotrival, da iz njih izvedeš kako slov-niško pravilo itd.

V primerih, slučajih, poskusih itd., ki smo je poprej vsakega za se premotrivali, potem med seboj združili, je še, kar je bistveno in nebistveno, konkretno in abstraktno, posebno in občno združeno. Torej imamo na četrti stopnici nalogo, da iz teh primerov, poskusov, slučajev itd. shvatamo, kar je na vseh skupnega, splošnega abstraktnega — zategadelj četrti stopnica shvatanja ali abstrakcije. Uspeh shvatanja je pojem, kako pravilo (v slovnici, pri računstvu), zakon (v prirodopisji in prirodoslovji), nra-stven stavek (pri čitanji) itd. Pravilo, zakon, nra-stveni stavek se mora s primernimi besedami izraziti.

S tem še nismo pri konci. Učenec mora znati, kar se je naučil, tudi primerno upo-rabiti. Dostikrat se primeri, da učenec dobro zna povedati kako slovnisko pravilo; ako pa govori in piše, se ne zna po njem ravnati, in zategadelj napačno govori in piše. Še pri srednješolskih dijakih se nahaja, da prav dobro znajo prirodne zakone, da jih celo matematično dokažejo, ako pa stojé pred kako priprosto prirodno prikaznijo, si čestokrat ne vedó pomagati, ne vedó kaj bi ž njo. Zategadelj zahteva znanstvena peda-gogika, da se zadnjič na peti stopnici, na stopnici uporabe, učenci vadijo, kar so se naučili, tudi uporabljati. Tukaj je treba podajati učencu posamezne slučaje, na katerih naj spoznava dotično pravilo, ali pa učence išči sam takšne primere; v računstvu je treba po pravilu izračuniti mnogo primerov v prirodi, v gospodinjstvu itd. Z dobljenim nra-stvenim stavkom naj se presojuje slučaji iz življenja, iz svetega pisma, iz znanih beril.

V pojasnilo si bom dovolil na jednom primeru na kratko označiti petero formalnih stopnic. Vzemimo, da učitelj hoče podati zakon o raztezanji teles po toploti. Ta učna jednota bi se dala nekamo tako izvajati.

I. Priprava. Učenci so znabiti že opazovali, kako kovač nadeva železen obroč na kolo. Ako je kovačnica v šolskem kraji, se jim že poprej naroči, da naj to o pri-liko opazujejo. Nekateri učenci so menda videli, kako težavo imajo mati, devajoč močno razbeljeno železo v gladilo ali kaj sličnega. To so znane predstave, katere se vprašajoč pokličejo v zazest. Sedaj se napove učni smoter: Kako pa to pride? To se hočemo danes učiti.

II. Podavanje. Učitelj izvede znane poskuse. Učenci opazujejo natanko, ter na učiteljevo povelje popišejo na drobno za vsakim poskusom uporabljena orodja, kaj se je ž njimi zgodilo in kake spremembe so opazovali.

III. Družitev. Učenci ponové vse poskuse in kar so opazovali in tudi poprej znane predstave, (ki so se pri pripraví navedle).

IV. Shvatanje. Prirodni zakon se abstrahira in z besedami izreče, ter večkrat ponovi.

V. Uporaba. Učenci in če je treba učitelj navajajo različne slučaje, katere učenci s pomočjo dobljenega zakona razjasnujejo. — Dostaviti še moram, da ni treba in včasih tudi ni mogoče, da bi se vsaka učna jednota natanko izvajala po peterih stopnicah. Kdor bi hotel, moral bi se gostokrat siliti in moral bi včasih teoriji na ljubo pouk brez potrebe raztezati. To bi bil formalizem. Ampak koristno bode brez dvombe, ako ima učitelj vselej, kadar se pripravlja, formalne stopnice pred očmi. Ako se mu jedna ali druga noče prav podati, naj jo izpusti.

Še jedenkrat ponovim, da nikakor ne mislim, da bi bil s temi kratkimi besedami nauk o formalnih stopnicah popolnoma razjasnil. Hotel sem le nanj opozoriti tiste, ki se še menda niso bavili s tem vprašanjem. Obširneje⁷ govorim o njem znabiti drugokrat. (Živio!)

Poskušal sem Vam označiti nekoliko glavnih vprašanj na polji splošne pedagogike. Dovolite mi, da še na kratko povem, kako se trudi današnja pedagogika na polji nekaterih predmetov zadoščati glavnemu zahtevanju, da bodi pouk psihologičen. V tem oziru moram najpoprej misliti na pouk v materinščini. Nam vsem je dobro znano, da so še naše slovnice, kakor slovenske tako tudi nemške, napolnjene z mnogimi nauki srednjeveške scholastike. (Res je!) Mnogo nepotrebnih definicij, logičnih razvrstitev itd. se vbija učencem v glavo, ki jih ne morejo razumeti, in ki tudi niso za nič. Slovnica ima namen, učenca učiti, da dotični jezik dobro razume, pravilno govori in piše. V ta namen pa preobilna pravila in težavne opredelbe ne koristijo ničesar, ampak mu le škodujejo.

Gledé na slovniški pouk je Fr. Kern v svojih knjigah: „Zur Methodik des deutschen Unterrichtes“ in „Grundriss der deutschen Satzlehre“, o katerih je v „Popotniku“ l. 1892 gospod Herič poročal, nasvetoval obširne reformacije. Vprašanje o Kernovih reformah še ni povsem godno. Gotovo je, da ima mnogo zdravih nazorov, ki se bodo sčasoma brez dvojbe pri pouku izvajali. Marsikaj pa tudi gotovo ne bode obveljalo, kar Kern uči. Na vsak način pa je potrebno in koristno, da se učitelj seznaní z njegovimi nazori, in da o njih premišljuje, ker bo gotovo našel v teh knjigah mnogo spodbude.

Druga panoga jezikovnega pouka je spisje. Po vsej pravici smatra se spisje za nekako merilo vsega učnega napredka pri učencih. Resnično je tudi, da baš v tej stroki uspehi v ljudskih šolah niso povsem povoljni. Temu pa ni nikdo drugi kriv, kakor metodika. Ako prečitate deset takšnih navodov, kako se naj spisje uči, našli bõdete sicer marsikaj, kako se izbira gradivo in kako se naj razdeli, naučili se bõdete, kako se naj popravljajo pismene naloge itd., tega pa Vam ne pové nobedno, kako se naj učenci učé spise izdelavati. (Prav dobro!) Prva knjiga, ki to uči, je, kar je meni znano: Max Schichel, *Die stilistische Entwicklungstheorie*. Knjiga je sicer nekoliko suboparna in se ozira bolj na srednješolske razmere. Zatorej Vam priporočam drugo, krajšo in cenejšo knjižico: Franz Frisch, *Der Aufsatz in der Volks- und Bürgerschule*. Wien, Pichler's Witwe 1892, ki je pisana v istem smislu.

Gledé na drugi glavni predmet pouka v ljudski šoli se smem celo kratko izizraziti. Nam vsem je znano, kakšen preobrat se zvržuje na polji računstva. Znano Vam je tudi, da je glavni delavec na tem polju naš prečastiti gospod prof. Lavtar, katerega imamo čast danes videti v svoji sredini (živahna aklamacija; Živio prof. Lavtar!). Shvatba števil po vrsti, ločenje računskih operacij in razvrstitev uporabnih nalog od stopnje do stopnje so tri glavna poglavja njegova nauka. Dal Bog, da bi skoro bil uveden v naših šolah.

Pri zemljepisnem pouku se še v obče napačno postopa. Zemljepisje ima nalogo, predstavljati nam zemljo kot pozorišče človeškega bivališča, človeškega delovanja in njegove kulture in kot pozorišče človeške zgodovine. Navedeni momenti pa so zavisni v

prvi vrsti od fizikalnih razmer naše zemlje. Zategadelj bi se moralo v prvi vrsti učiti fizikalno zemljepisje in se sploh ta stran predmeta bolj naglašati, ne pa, kakor se še čestokrat godi, krajepisje in politična stran. Iz istega vzroka bi se morala tvarina razvrstiti po fizikalnih, a ne po političnih enotah. V tem smislu se mora v domovinoslovji učenec seznaniti z zemljepisnimi temeljnimi pojmi, kolikor jih more v ožji domovini opazovati. V to svrho je treba šolskih izletov. Šolski izleti so neprecenljive važnosti, in še se vse premalo uvažujejo. Kdor hoče v smislu novejšje pedagogike poučevati, izletov ne more pogrešati.

Ko so se učenci seznanili s temeljnimi pojmi, pridejo na vrsto kulturni okraji: ravnina, gričevje, gore in visoke gore (za mariborsko okolico torej: Dravsko polje, Slov. gorice, Kozjak, Pohorje), ne pa okrajna glavarstva, katerih se še ne moremo znebiti. Na Dravskem polju ptujskega okraja kulturne razmere niso nič drugačne nego na Dravskem polju mariborskega okraja.

Širja domovina (Štajerska, krajnska itd. dežela) sicer niso omejene kulturne skupine; toda iz različnih vzrokov jih ne moremo izpustiti kot jednote.

Dovršivši domovino pa avstrijsko državo zopet ne smemo po kronovinah učiti. Tukaj se nam podajajo kulturne skupine v širšem smislu, namreč: Alpske, kraške, sudetske, karpatske dežele in ogrska pusta.

S tem sicer nočem reči, da bi se politična razdelitev teh dežel v kronovine smela izpustiti; a politično zemljepisje pride za fizikalnim.

Ne bom dalje razvijal učnega načrta za zemljepisni pouk. Kdor se zanima za to reč, naj čita: Oberländer Herm., „Der geographische Unterricht nach den Grundsätzen der Ritter'schen Schule“. Grimma. Gustav Gensel. 1893.

Gledé na prirodopis nam je Junge pokazal novo pot. Vsakdo je gotovo že čutil, da dosedanja pot ne more biti prava. Ž njeno pomočjo smo prišli srečno tako daleč, da je postalo prirodopisje, o katerem predmetu se v obče sodi, da se otroci najbolj zanimajo, najdolgočasnejši predmet, ki v istini učence prav nič ne zanima. Pa ni čuda. Kdo se bode zanimal in se ukvarjal s tem, kako dolga in kako visoka je mačka, kako dolg rep ima, kakšne barve je itd. Junge nas uči: Peljimo otroke v naravo in pokažimo jim življenje v prirodi. V omejenih skupinah, n. pr. v gozdu, na travniku, v močvirniku, v ribniku itd. naj opazujejo otroci rastline in živali, ki so se tamkaj v skupno življenje združile; naj opazujejo, kako se med seboj ljubijo in sovražijo in naj spoznavajo, da vladajo v življenju organskih bitij isto tako večni zakoni, kakor v neživečih prirodninah. To jih bode zanimalo.

Ker je tudi o tej misli „Popotnik“ svojim čitateljem poročal, ni mi treba se dolgo pri nji muditi. Samo toliko še bom povedal, da je po mojih mislih Jungejeva metoda gledé na današnje stanje pedagogike jedino prava prirodopisna metoda. Tudi v prirodoslovji hočejo nekateri učencem podajati skupne slike. Takšne slike bi bile n. pr. na stavbišči, v kuhinji, na polji itd. V vsaki teh slik bi se podali tisti prisodni zakoni, ki se v dotični sliki tako rekoč najjasneje javijo in se najlože opazujejo, kolikor jih je seveda za dotično šolo potreba.

Ne morem si kaj, da ne bi še na kratko omenil, kako se meni zdi, da bi se dala koncentracija realnih predmetov lepo izvesti. Po mojem mnenju mora zemljepisje tako rekoč zvonec nositi. Ko se je učenec seznanil s bližnjo okolico šolskega kraja v zemljepisnem oziru, poprime besedo prirodopisje. To-le si izbere v tem kraji nekoliko združnih skupin (gozd, ribnik, potok itd.), ter seznanil učence z najvažnejšimi prirodninami v tem okraji in z njihovim medsebojnim življenjem. Potem v zemljepisji pridejo na vrsto kulturne skupine prve vrste (ravnina, hribovje, gore); prirodopisje ne zaostaja za njim, ter

premotruje dotične kulturne skupine, rekše ôno si izbere nekoliko značilnih prirodnih iz te skupine, ter s tem oživlja mrtva tla. V istem smislu moralo bi prirodopisje za zemljepisjem pojasnjevati združeno življenje v Alpah, karpatih itd. Na dalje bi prišle tri velike zadruge v Evropi: Severna, srednja in južna Evropa. Slično na drugih celinah in na konec organsko življenje na zemlji, ali zemlja kot zadruha vseh bitij.

Kakor se ravna prirodopisje po zemljepisji, tako bi se ravnalo prirodoslovje po prirodopisji gledé na izbor in razvrstitev snovi; rekše prirodni zakoni vpletali bi se ondi med prirodopisno stvarino, kjer bi jih bilo v razumenje dotične stvarine potrebno, ali kjer bi se sploh podala prilika za to.

Sedaj pa, čestita gospoda ne bom dalje Vaše potrpežljivosti zlorabil. Moj namen danes ni bil učiti, ampak hotel sem, še jedenkrat ponavljati, samo spodbujati in nekoliko novjših mislij vsipati med slovensko učiteljstvo. Dosegel sem svoj namen, ako se mi je posrečilo Vas toliko vneti za dobro stvar, da se bode te dalje pečali ž njo. In ako sem to dosegel, potem smemo se ločiti z mirno zavestjo, da naša šola ne bode na slabem, da slovenska šola ne bode zaostajala za nobedno drugo. V to pomozí Bog!

Ta govor se je sprejel s frenetičnim, dolgotrajnim odobravanjem in živio-klici. Ko se navdušenost nekoliko poleže, zahvali predsednik gospoda govornika z iskrenimi besedami za izborna in spodbujajočo razpravo, kar zborovalci zopet živahno odobravajo. Potem dobi besedo gospod Janko Leban, nadučitelj v Begunjah, ki poroča o vprašanji: „Kako in kaj naj čita mladina?“ (Dalje prih.)

Posamne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu.

(Druga serija.)

(Piše Armin Gradišnik.)

6.

Odveč bi bilo razpravljati o velikej važnosti, ki jo ima v obče pouk v realijah. Pa vendar se temu pouku po nekod ne posvečuje ista brižnost, katero ravno radi svojega toliko obsežnega odgojilnega momenta zasluži v tako polnej meri! In že radi jezikovnega pouka moral bi se pouk o realijah gojiti, kar le dosti mogoče!

Ves pouk o realijah bodi uravnan takó, da so pri njem otroci primorani govoriti prav mnogo, kar mnogo le mogoče. Vaja v mnogem govorjenji je najboljša privaja jeziku! In kje se nudi učitelju v to boljša prilika, nego pri realijah?

Kakor pri vsakem pouku, tako poslužuj se učitelj tudi pri uku o realijah vselej čistega, slovnično pravilnega s kratka — književnega jezika. Učitelj bodi svojim gojencem v vsem živ vzgled, torej tudi v jeziku! On naj pa tudi strogo gleda na to, da ga bodo posnemali. Slovnične napake naj se skrbno popravljajo, v kraju navadni, spakedrani izrazi naj se pridno in dosledno iztrebijo itd. Tako bode učitelj praktično negoval jezikovni uk ter za izobrazbo jezikovne znanosti in oplemenitev jezikovnega čuta pri učencih svojih več dosegel, nego če bi premleval Bog si ga vedi koli suhoparne gramatične stvarine! Pravilni jezik priučí se v ljudskeji šoli odnosno po vaji, — mikdar pa le po slovnici!

Več ko kdo zna, tem obsežneje more njega jezik bití, t. j. tem bolj ga ima v oblasti in ga more tem spretneje rabiti v raznoterih slučajih. Čim bogateje torej misli, tem krepkeje in izrazoviteji tudi jezik. Pouk o realijah pa ravno ustvarja podlago čvrstemu mišljenju, po njem ravno se nastale misli očvrsté, popolnijo in obogaté. Zato ne umanjkejmo, marno gojiti realistični pouk! Sêveda se ta uk ne

sme rabiti nikoli **zgolj** za slovnične vaje, pač pa se mora rabiti v zato postavljenih urah prav uspešno za spisne vaje.

Spisje t. j. spisne vaje pa naj se kaj često prirejajo v ljudski šoli, one so pravo vezbališče slôga t. j. pravilnega izraževanja svojih misli! Najprimernejšo snov pa v to vezbanje ponujajo nam realije. — Poprej dejali smo, da nam pouk o realijah ustvarja pravi temelj mišljenju in uprav zato naj se že zgodaj, torej že na spodnji stopinji, ozir jemlje na realije, kajti ravno óne nam dajejo prav obilo gradiva v govorjenje t. j. v góvorne vaje; góvorne vaje pa so alfa in omega vsemu jezikovnemu pouku v naši ljudski šoli! — Kdor dobro, pravilno govori, oni gotovo tudi prav misli, bode torej tudi dobro svoje misli pismeno izraževal.

Seveda morajo govorne in spisne vaje — uporabljajoč realistično snov — biti temeljito premišljene, vestno prirejene, sploh sistematično urejene. — Vprašanja na nižji stopinji naj se stavljajo tako, da se v odgovoru kaže le jeden stavkov del. Na srednji stopinji pa naj bodo vprašanja urejena takó, da se v odgovoru stavkovi členi, oziroma stavki, ki jih vprašanje sodržuje, celó ne nahajajo ali pa le v pičlej meri. Na višji stopinji pa je težiti po tem, da se otroci mogó polagoma prosto izraževati o tem, kar so nazorno pojmovali. Zato ali v to svrho pa je treba, da se realistično gradivo pravilno razvrščuje in po tej razvrstitvi gojenec usposobi, samovlastno se izraževati.

Vsporedno z govornimi vajami vrše se potem tudi pismene:

Na spodnji in srednji stopinji se napišejo primerna vprašanja in na le-ta imajo otroci pismeno odgovarjati. Na višji stopinji pa prirejajo učenci po danej razvrstitvi (dispoziciji) proste spise.

Pouk o realijah izvestno jezikovni pouk vsestransko povspešuje. Če vso razmnoževanje ponovimo, dobimo naslednje točke:

1. Pouk o realijah ustvarja temelj živahnemu lastnemu mišljenju; on vzbuja in pomnožuje misli, torej upliva na razvoj jezika, na njega znanost in čut.

2. Realistični pouk bodi uravnan tako, da primora otroke mnogo govoriti.

3. Kakor pri vsakem pouku, tako govori tudi pri tem učitelj vedno čist, pravilen, — torej književni jezik.

4. Predelano učno tvarino iz realij uporabljaj učitelj modro na stopinjah za govorne in spisne vaje.

5. Vse te vaje naj bodo strogo premišljene ter sistematično urejene.

6. Spisne vaje — uporabljajoč realistično snov — priredé se naj v zato — namreč „spisju“ — določenih urah!

Nekaj o „filozofičnih studijah.“

Gospod urednik! Dovolite, da izrazim v Vašem cenjenem listu, resnici na ljubo, nekaj misli, koje so se mi nehoté urinile bravšemu nekđaj v članku g. Medvedščka v 10. št. „Popotnika“: „Kako podpirati slovenska učiteljska lista“ stavek: Iz vsega srea povem, da več koristi slovenskemu učiteljstvu in s tem našemu šolstvu jeden učni obrazec v „Popotniku“ ali „Učit. Tovarišu“, katerega ima učitelj pri rokah, kadar se pripravlja za pouk, kakor deset debelih knjig — nemških „filozofičnih studij.“

Tej trditvi bi si jaz upal prav odločno ugovarjati. Še par stopinj in imamo tu nezmisel slično onej, ki trdi, da jeden akademsko izobražen človek več koristi ljudstvu, nego 10.000 učiteljev. S takšnimi izjavami se le smešimo pred razsodnim svetom, kakor se je osmešil oni, ki je govoril o akademiku.

Res je dober učni obrazec tudi dobra pripomoč pri pouku, a takšnega si mora vsak usposobljen učitelj znati sam prikrojiti in če prav ni vsikdar tako uzoren, kakor v „Popotn.“ ali „Učit. Tovarišu“, mislim, to ne po-

vzroči preobčutljivih posledic. Kaj pa je z filozofijo? Filozof, bodisi Slovan ali German, on je vzvišeno bitje. Do njega ne sega hrup in šum vsakdanjih borb, koje se javljajo v našem društvenem in političkem gibanju — z visokega stališča zre doli v trpeči svet. Ne pozna razlike mej narodi in stanovi, njemu je človek v prvi vrsti le človek — bitje, kojemu je izročena oblast v vesolnej naravi. Zasleduje življenje človeka, njegove zmožnosti, kreposti in strasti, zasleduje njih izvor, učinek in posledice. Razjasniti hoče navidezne skrivnosti v naravi „v človeškem duševnem gibanju“ ter dokazati, da se vse življenje ravna po večnih, svetih, neomajanih naravnih zakonih. On teži po resnici — smoter njegovemu življenju je, najti resnico, odpraviti vse ovire, ki jej branijo, da dospé na dan, z jedno besedo oblažiti in osrečiti človeštvo. Filozof je zvezda, ki se prikaže po krajših ali daljših odmorih na oblačnem nebu človeške družbe in hoče razjasniti vseh kotov tmine. Oznanjuje ljubav, potrpljenje, brzdanje poželenj in strasti, biča neusmiljeno človeške napake, a zopet z usmiljeno roko kaže pota, po katerih je treba hoditi človeku, da si pribori trden značaj in duševni mir.

Zdrava filozofija javlja se povsod v naravi, le zaslediti jo treba.

Človeku je treba filozofske omike, naj si jo že pridobi iz spisov ali po lastnej izkušnji. Brez nje nima prave samostalnosti, čolnič je brez vesla na valovji vsakdanjega življenja in v marsikaterih slučajih bo se ujel, da ni bilo njegovo ravnanje bolje od takovega navadnih klepetulj, ki si danes prepiraje se, lase pulijo, jutri zopet poljublajo se obnavljajo prijateljstvo.

S predstoječimi vrsticami nečem reči, naj bo učitelj filozof, naj bo pristaš zistema tega ali onega filozofa, a hočem trditi, da se filozofske študije nikakor ne dajo primerjati učnim obrazcem ter: da je filozofsko znanje, koje ne ostane znanje, temveč preide v kri in meso človeku, potrebno vsakomur, kdor se šteje mej olikance; še več: da je že vsakemu olikancu lastno, kajti ono je, ki ga vzdiguje nad žival. Ono daje smer njegovemu mišljenju in delovanju, stavlja meje strastem ter mu zagotovi zmernen takt v vseh odnosajih. Ravno zadnjega pa je nam učiteljem v občevanju s pripromtim, neomikanim kmetskim ljudstvom prav živo potreba.

„Prav, filozofski misliti treba je znati“, (mej desetimi nista dva, ki se moreta s tem ponašati) piše baronica Gustedt. „Misliti — večina ljudi nima pojma o pomenu

in obsegu te besede — pravi se vse duševne moči združiti na jednom predmetu, pregledati ga in osvetliti od vseh strani, za in zoper na njem zvrstiti, poslušati mnenje razsodnih ljudi, a tudi dobro paziti, da nam kaj napačnega ne imponuje, da nas kaj prijetnega ne mami, sree otrediti sebičnih namenov in slednjie apelovati na čutenje (Gefühl?)

Če smo dospeli do spoznanja, da je naša misel jasna in dobra, sprejmimo jo v se in ohranimo kot vodnico v življenju.

Najpreje treba je misliti v sebi — za nas smo mi sami najvažnejši predmet premišljevanja: Imamo-li značaj, ali vsaj sposobnosti za to t. j. ima-li naša notrajnost določene poteze ali je le zmes elementov, ki se odbijajo in nasprotujejo?

Smo si že stavili vprašanje, kaj zamore in kaj mora iz nas postati, ali pa smo le igrali in skozi življenje vživajoč ali trpeč? Smo stavili kakšen cilj življenju svojemu? Kaj smo storili, odkar se zavedamo življenja, kaj v svojem poklici, kaj v prvi vrsti v nas samih? Katere slabosti smo odložili, katere spretnosti negovali, katere kreposti v našej duši vzbudili in utrdili? Smo že kedaj gledali v prihodnost, smo voljni popneti se kedaj do popolnosti do dostojanstva človeku pripravljenega že od narave same? Smo že kedaj gledali na dno svoje duše in ali nam ni treba zarudeti se nad tem prizorom?

Če nam na vsa ali večino teh vprašanj doni nasproti zamolki — ne, tedaj le brzo na delo z jasnim in čilim duhom in trdno voljo.

Revče oni, ki se ne more otresti jarma, koji ga tlačí na podla tla strastij, ki nima moči, da se dvigne iz meglenih globin kruho- in častiborstva v jasne višine pravega spoznanja. Sicer dospe tudi on do cilja — a kako? Jel je bil, pil, spal in umrl. Njegovo oko ni zrlo bujnih livad, koje vstvarja zdrava veda v človeški duši, ne plemenitih cvetk, koje poganja oblačeno človeško sree: tuja mu je prijetna zavest ki mu iz dna bistva kliče: Po konci kakor te je stvaril, stoj pred Bogom!

Kako mirno gleda zemeljsko dovršen človek v bodočnost — v večnost. In če bi nas motila duša naša, če ne bi bilo lepših dni onkraj groba, o kojih sanja, dovolj smo že poplačani tu, kajti kreposti, ki dičijo človeka v življenju, so tako tesno spojene s krepostimi, koje naj nam bi osigurale večnost, da človeku, ki se čuti notranje vzvišanega tudi njegovo obližje brez

ukazov in brez sile določi vzvišano stališče v družbi. Modrost, ki njegovo dušo vzgaja, razum, ki njegovemu srcu daje ukaze, javlja se v vseh njegovih delih in tako sega on z živim vzgledom mej svet. Njegov delokrog širi se brez vsakršnih interesov, kajti nesebičnežu ljudje zaupajo, krepostnega iščejo si v podporo, plemenitemu se

voljno podvržejo — in tako pridobi si človek, ki se je približal tej stopnji popolnosti nadvlado nad svojim obližjem. Odslej življenje ni več pusto, prazno, dolgočasno, temveč polno je prijetnega, zadovoljnost vzbujajočega dela — vsak dan ponuja prilik, da človek položi vence dobrih del na oltar svojemu Bogu^a.
J. Fischer.

Doneski k zgodovini naših šol.

Piše Ivan Strelec.

(Dalje od štev. 6. 1893. l.)

Opomba. Po pomoti izostal je pri šoli Sv. Antona v Slov. gor. str. 26 cel oddelek, ki se naj uvrsti za životopisom Andraža Pukla tako-le:

Vsi ti navedejo se na tem mestu, da se jih imena otmo pozabljivosti, čeprav nobeden ni imel urejene šole. Urejeno šolo imel je še-le Šabeder Matija l. 1783, kar nam pričajo izvirne listine v Negovskem gradu. Tamkaj se namreč odločno pove, da se je začela redna šola v Negovi pri Sv. Antonu in Sv. Benediktu v Slov. gor. leta 1783, ker so spadale vse tri fare pod dominij Negovski. Šola ni imela svojega poslopja, ampak bila je v stari leseni mežnariji, o kateri se izražajo poročila, da je bila pravecata razvalina. Poročilo l. 1797. pravi, da je celó „*baufällig und droht dem Einsturz*“, zategadelj je župnik Janez Jarge privolil, da postavi hišico na svoje stroške, samo da se prisilijo žetarji in viničarji za strezače, kmetje pa, da dajajo vprežno živino.¹⁾

Šola je obiskovala v začetku primeroma z drugimi šolami še precej otrok. Pri rokah so mi poročila od l. 1788—1797, ter 1801 do 1806 iz Negovskega arhiva. V obče se je število obiskujočih menjavalo med 15 do 29. Le l. 1797 bilo je v šoli samo 9 otrok. Vsled tega bila je 23. junija 1797 pri Sv. Antonu preiskava. V dotičnem izvirnem zapisniku se navaja kot vzrok nerednega obiskavanja, da potrebujejo stariši otroke doma za poljska dela, da je cela fara v gorah in daleč do šole in slednjič, da kmetje niso kaj vneti za šolo, „*weil die Schulen nur in deutscher Sprache dradirt werden, und nicht in windischer, welche ihnen lieber wäre, weil sie wenigstens das, was sie lesen, in ihrer Sprache verstünden.*“²⁾

16. novembra 1788 napravil se je pro-račun za novo šolo pri Sv. Antonu. V celem je znašal 1627 gld. 1 kr., vendar so se pogajanja vršila več let, tako da se je nova šola stavila še le l. 1813.

V letih 1797—1801 in 1806—1812 se menda ni poučevalo, ker poročilo od l. 1804 pravi: „*Das Schulhaus ist ganz in Verfall gerathen und aus Mangel dessen sind ein-stweilen bis zur Erbauung eines neuen die Schulen eingestellt.*“¹⁾

Poročilo od leta 1809. navaja 89 otrok sposobnih za šolo, izmed katerih nobeden ni šole obiskoval, ker ni bilo poslopja. Poročilo od l. 1812. pa pravi: Šolskega poslopja ni. Kaplan Jožef Marič je pregovoril župana Janeza Alta, da je dal pri cerkvi ležečo hišico za šolo tako dolgo zastonj, da se nova šola postavi. V šolo hodi vsled tega 30 dečkov in 6 deklic. Kaplan dal je na svoje stroške napraviti vse pohištvo s klopni vred. Ker je stari učitelj prestar, poučuje njegov sin Martin Šabeder (ali kakor se je pozneje pisal Schönwetter. Opomba pis.).²⁾

(Tukaj naj se potem dalje uvrsti kar je že natisnena na str. 91.)

7. Sv. Urban v Slov. gor.

„Sv. Urban, lična cerkveca dobro pol-drugo uro od Ptuja, bila je 25. oktobra 1519 od lavantinskega škofa Lenarta posvečena. Do l. 1596 bila je podružnica ptujske fare, in jeden mestnih kaplanov hodil je po nedeljah in praznikih sem opravljat božjo službo. Omenjenega leta pa je prišel tje prvi samostalni dušni pastir, Ožbalt Pernauer, ki je bil 14. aprila 1591 v mašnika posvečen.“³⁾

¹⁾ Negovski graščinski arhiv.

²⁾ Negovski arhiv.

¹⁾ Negovski arhiv.

²⁾ Knezoškof. arhiv v Mariboru.

³⁾ M. Slekovec. „Popotnik“ VIII. str. 55.

Kdo pa je bil prvi učitelj pri Sv. Urbanu? Na to vprašanje je težko odgovoriti, ker razni zapisniki o učiteljih imajo primeroma le malo opazk. Zapisniki od let 1740, 1742, 1755, 1770, 1773 in 1783 pravijo, da šole ni bilo in da zategadelj nobeden otrok ni obiskoval šole. Iz tega smemo sklepati, da je ustanovnik šole pri Sv. Urbanu bil Leop. Volkmer, ki je septembra leta 1784. prišel tje za kaplana in tamkaj služboval do leta 1789. Možno je, da so se otroci semtertje poučevali že pred l. 1784, toda urejene šole ni bilo, zato je zgornjo letnico opravičeno smatramo začetkom šole.

Iz matičnih knjig in zgoraj navedenih zapisnikov v knezoškofjskem arhivu v Mariboru znane so nam imena sledečih „ludimagistrov“ te župnije:

Nirnberger Janez Jurij. 16. avgusta 1716 rodila mu je soproga Sabina sina Karla. Bil je prej organist v Spodnji Polskavi, kjer je bil 20. februarja 1696 poročen z vdovo Marijo Ständorferin.

Krepek Franc Anton 1724 do 1728.

Rojen pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Vzel si je 7. februarja 1720 pri Negovi v zakon Ano Marijo Trunk iz grada Negovskega. L. 1720—1724 bil je organist v Slivnici pri Mariboru. Od Sv. Urbana odšel je k Sv. Lenartu, l. 1730. pa ga nahajamo pri Sv. Ožbaltu pri Ptujih.

Sartori Jožef 1734 do 1737.

Bil je 5. julija 1734 pri Sv. Marjeti pod Ptujem kot „organista ad s. Urbanum“ poročen z Uršo Pavalec. Leta 1737 prišel je za organista k Sv. Marjeti pod Ptujem, kjer je bil 16. septembra 1740 24¹/₂ let star pokopan.

Zirngast Karl 1737 do 1741.

V matičnih knjigah imenuje se l. 1737. in 1739. L. 1743. preselil se je k Sv. Križu pri Ljutomeru. L. 1755. toži kot „Schulmeister und Meßner zu Hl. Kreutz“ župnika Kosterweina zaradi pridržane mu štolnine pri škofu. V tožbi pravi, da je že 12 let ondi. L. 1760. nahajamo ga kot peka pri Sv. Lenartu.

Domanjko Bernard 1741 do 1746.

Rojen v Svičini 1704. Bil je od l. 1727. do 1736. pri Sv. Lovrenci v Slov. gor. L. 1736. menjal je z Francem Gausterjem od Sv. Benedikta, kjer je služboval do l. 1750. Tamkaj je 3. decembra 1747 potrdil, da je za jedno leto dobil kot „Schulmeister“ iz cerkvene blagajne 6 gld. 30 d. plače. Od l. 1761. do 23. aprila 1763 nahajamo ga v Negovi.

Gauster Franc 1746 do 1752.

Rojen v Cmureku 1703. Služboval kot „ludimagister“ pri Sv. Benediktu v Slov. gor. 1739 do 1746. Od Sv. Urbana preselil se je k Sv. Andražu v Slov. gor., kjer je služboval do l. 1757, ko je tamkaj nastala fara in prvi župnik Matej Štruc najel za cerkovnika in organista Gregorja Slačeka od Sv. Benedikta. Gauster Franc pa se je preselil v Negovo, kjer je služboval do leta 1761.

Vrbnjak Franc 1752 do 1767.

Rojen v Ljubljani 1718. Od 1743 do 1748 bil je organist pri Negovi, potem ko se je 10. februarja 1743 poročil v Spodnji Polskavi z Ano Marijo Pöllin. L. 1748. odšel je k Sv. Lovrencu v Slov. gor., kjer je služboval do leta 1752, ko je prišel k Sv. Urbanu. L. 1774. prišel je na Hajdino pri Ptujih, in tamkaj se mu je 29. septembra 1775 porodil sin Ignac.

Po prihodu Volkmerjevem je Urbanska šola daleč zaslovela, kajti nekateri njegovih učencev so postali imenitni možje. O njegovem času je učiteljeval Jurij Perger, oče znanega slovenskega učenjaka Alojzija Pergerja. Volkmerjeva beseda je farane tako ogrela za šolo, da so začeli pridno otroke v šolo pošiljati. Razven vsakdanje šole vzdrževal je Volkmer tudi mal privatni gimnazij, katerega je obiskoval tudi poznejši lavantinski škof Ignac Franc Zimmermann (1824—1843). Solska kronika pri Sv. Urbanu pravi, da je bilo to l. 1781. do 1783. in da mu je bil učitelj Jurij Denk, Volkmer pa le katehet. Od vsega tega nobedno ni resnično, ker Volkmer še takrat ni bil pri Sv. Urbanu, in Denk prišel je še le l. 1790. za učit. pomočnika tje; do l. 1789 bil je še Jurij Perger.

Prvim rednim učiteljem pri Sv. Urbanu smemo torej smatrati Jurija Pergerja, kateri je po Volkmerju spodbujen začel redno šolo. Prvotno se je poučevalo v leseni viničarski bajti. Posestnik te bajte je bil Mart. Muršec iz Trnovca, kateri je bil poslopje najel. O tem poslopji pravi poročilo l. 1812:

„Hier ist kein eigenes Schulhaus, sondern ein gemietetes Schulzimmer in einem Weingarthäuschen nahe der Kirche; sehr klein, finster, nicht einmal mit einem hölzernen Boden, hiemit ungesund — wohl eine wahre Armseligkeit.“¹⁾

Učitelj Jurij Denk stanoval je v svoji lastni hiši, rabil pa je tudi leseno mežnarijo,

¹⁾ Knezoškof. arhiv v Mariboru.

katera je stala na prostoru sedanje šole. Kedaj se je postavila mežnarija, ni znano, toliko pa se ve, da je l. 1776. že bila. L. 1829. so jo podrli in postavili novo poslopje z jedno šolsko sobo in učiteljevim stanovanjem. Zraven so tudi učitelju postavili gospodarsko poslopje. Šolo so stavile najbrž z večega dominije, o katerih pravi poročilo l. 1812: „Mit der Concurrenz der betreffenden Dominien als Oberpettau, Ebensfeld, Puchenstein, Dornau, Ankenstein, Wurmberg und Decanatgilt Pettau, wird die Herstellung des Schulgebäudes in einigen Jahren sicher erfolgen.“¹⁾

Poročilo od l. 1806 pravi, da je bilo za šolo 43 dečkov in 38 deklic. Šolo pa je obiskovalo samo 5 dečkov. Istega leta so bili vsolani naslednji kraji: Drstela, Janžovci, Placar, Vintaroveci, Dolič, Svetinci, Jirsoveci, Destinci, Desternik, Levanjei, Zgornji Velovlak, Ločič in Trnovški vrh.²⁾ Tudi dandanes je z malimi izjemami še isto šolsko okrožje.

Šolsko obiskovanje hilo je v začetku kakor povsod slabo. L. 1811. obiskovalo je 20 učencev šolo. L. 1812. bilo je za šolo sposobnih 102 dečka in 135 deklic. Šolo je obiskovalo 17 dečkov in 2 deklice. Isto poročilo bridko toži, da se tako malo deklet v šolo pošilja. Leta 1813. obiskovalo je od 281 otrok šolo le 29.

Dohodki učitelja bili so v raznih časih različni. Fasija od leta 1809 pravi, da je imel „školnik“ kot učitelj 20 gld. šolnine, kot mežnar pa zbirco v znesku 253 gld. 38 kr. Ako se odštejejo stroški 181 gld. 40 kr., ostalo mu je 91 gld. Poročilo od leta 1812. navaja, da ni imel kot učitelj razen šolnine nič dohodkov. Šolnina je znašala od otroka I. razreda 16 kr., v II. razredu pa 24 kr. Je-li bilo to na mesec ali na leto, tega poročilo ne pove. Kot cerkovnik in orgljavec imel je določeno zbirco in sicer 37½ vaganov rži in ravno toliko ajde. Razen tega pa še prostovoljno zbirco mošta.

Čeprav se je učitelj Denk o dohodkih pritoževal, vendar pravi poročilo, da si menda ne stoji preslabo, ker ima lepo hišo, vinograd, ter dá svojega sina v Admontu šolati.

O notranjih razmerah šole pravi omenjeno poročilo naslednje: „Šola pri Sv. Urbanu je precej dobra, pričakovati pa je, da postane v prihodnje še bolja.

^{1) 2)} Knezoškof. arhiv v Mariboru.

Učni jezik je slovenski in nemški, veronauk v cerkvi pa le slovenski. Učitelja Denka čisla ljudstvo in duhovščina radi trdnega značaja ter mu je zelo udano. Šola je dopoldne od 8. do 11. ure in popoldne od 12. do 2. ure. Nedeljsko šolo obiskuje 22 učencev v nedeljo od 12. do 2. ure, ter se učijo predmeti, kakor v vsakdanji šoli. Prestop iz I. v II. razred določa župnik z porazumljenjem kateheta in učitelja. Krajni šolski ogleda Jurij Zaza je večš pisanja in čitanja, ter tudi nemškega jezika“.

Poročilo od leta 1831. provizorja Anton Plohela zelo hvali, češ, da z otroci lepo ravna ter jih dobro poučuje. Tudi je šolsko obiskovanje jako povzdignil. Pri skušnji 12. aprila 1831 bil je prisoten tudi krajni šolski ogleda Marinič. Sploh je šola s tem provizorjem mnogo pridobila. Povzdignil je tudi ponavljavni pouk, katerega je prejšnji učitelj Lašam popolnoma opustil.¹⁾

Leta 1833. 28. avgusta je dekan Meglič šolo nadzoroval. Novi učitelj Šmer — „der bekannt fähige und thätige Lehrer“ — je prav dobro učil. Šola je dobro obiskovana.²⁾

Ta učitelj bil je pozneje (leta 1852.) zaradi njegove marljivosti in značajnosti od škofijstva imenovan „izglednim učiteljem“ in šola dobila je ime „izgledna šola“.

Od leta 1829 do 1870 morala sta učitelj in podučitelj poučevati oba v jedni šolski sobi. Leta 1870. najela se je za prvi razred soba v hiši gospoda Rajšla in tako je postala šola dvorazredna. Poučevalo se je tukaj do leta 1874. Ker od leta 1874 do 1878 ni bilo dobiti podučitelja, bila je ta čas šola razdeljena in leta 1878, ko je prišel podučitelj Franc Grohman, najela se je za prvi razred zopet soba pri Martinu Vršiču v Janžovskem vrhu, kjer se je poučevalo do leta 1881, ko se je postavilo novo šolsko poslopje.

Nova šola ima štiri šolske sobe s stanovanjem za nadučitelja in dva podučitelja, ter je stalo z gospodarskim poslopjem vred 7000 gld. Občine plačale so 6000 gld., ostalih 1000 gld. nabralo se je po raznih milodarjih. Potrebno gřadivo vozili so kmetje brezplačno.

26. januarja 1882 postala je šola tri-razredna. K temu dobila je 21. aprila 1888 še vsoprednico, katera se je l. nov. 1888 preobrazila v četrti razred. S tem postala je šola štirirazredna, kakoršna je še danes.

(Dalje sledi.)

^{1) 2)} Dekanijski arhiv v Ptujih.

Društveni vestnik.

Iz šmarijskega okraja. Šmarijsko-rogačko učiteljsko društvo zborovalo je 7. septembra t. l.

Gospod predsednik pozdravlja vse navzoče, posebno novega uda, gospoda nadzornika Ernest Leskeja ter naznani tudi pristop gospoda Št. Rateja. O pristopu gospoda nadzornika izrazi vso društvo svoje veselje. Po tem naznani gospod predsednik vsopred zborovanja. Točka poročilo delegatov o glavnem zborovanju „Zaveze“ mora radi takratne odsotnosti izvoljenih delegatov izostati, kar gospod predsednik tembolj obžaluje, ker tega ni zakrivil slučaj, temveč dobro premišljena volja.

Gospod nadzornik je govoril prav natančno o računstvu po Lavtarjevi metodi za prvi razred in navzoči mu izrazijo iskreno zahvala za njegov trud.

Gospod Žolnir pa je reševal nalogo o „Vaji in važnosti govora“. Po kratkem razgovoru radi „dvaj-

setletnice“ našega društva sklene se, da se ima isto vršiti dne 9. novembra t. l. s slovesno sv. mešo in s slavnostnim govorom. Predlaga se, naj se šmarijski gospodi tovariši potrudijo, pridobiti si v to svrho čitalniške pevce.

Gospod predsednik se zahvali vsem navzočim ter sklene zborovanje. —r.

Iz kamniškega okraja. (Vabilo.) „Kamniško učiteljsko društvo“ bode zborovalo 12. oktobra t. l. ob 1¹/₂ uri popoldne v Kamniku po sledečem vspredu: 1. Predsednikov nagovor. 2. Blagajnikovo poročilo o stanju društvenega premoženja. 3. Prihodnja deželna razstava v Ljubljani in razstava učil. Poroča gospod Lj. Stiasny. 4. Posamezni navsveti. Ob jedni uri seja društvenega odbora. K obilni udeležbi vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Maribor. (O uradnej konferenciji.) [Konec.] O prihodnji točki — zemljepisje na ljudskih šolah — je obširno in temeljito govoril g. Gabriel Majcen. Svojo skrbno izdelano poročilo razvrstil je v pet glavnih točk: 1. o veljavi in vrednosti zemljepisja na ljudskih šolah sploh. 2. O shvatanju tega predmeta nekdanj in sedaj gledé na tvarino in metodo. 3. O podrobnih zemljepisnih učnih načrtih. 4. O učnem načrtu, kakor si ga misli poročevalec, ter o nazorilih. 5. O najboljših zemljepisnih knjigah.

Oziraje se na gradivo in metodo nekdanjega zemljepisnega poučevanja povdarja g. Majcen, da je tej stroki treba dobre reforme. Nekdanj so začenjali poučevati tako, da so ogledovali najprej zemljino oblo, ter korakali po analitični poti od daljnega do bližnjega. Danes velja didaktično načelo, da postopamo po sintetični metodi od bližnjega do daljnega, da opazujemo najprej površino domačega okoliša.

Na astronomijo se nekdanj ni bil oziral nikdo, a politično-statistično zemljepisje se je kaj močno naglaševalo. Zemljepisni pouk je bil le verbalizem, nevreden napora učiteljevega. Še le Ritter in sloveči prirodoznanec Humboldt opozorila sta in ukrenila na pravo pot.

Predstavam gledé na domačijo in njen okoliš, ki so jih prinesli učenci v šolo, naj prisnujemo nove zemljepisne predstave. Ob vedno novih predstavah snujočih se pri nadaljevanem opazovanju in poučevanju, zidamo zemljino oblo, hišo Božje mogočnosti in veličastnosti.

Pri naziranju površine domače zemlje se vzubajajo učencem različne predstave, ki se vendar nekako vežejo in družijo med seboj. V tem smislu se naj

zemljepisje poučuje z vednim ozirom na naravopisje in naravoslovje. Učenci naj kolikor mogoče sami sodijo, kako so človek, žival in rastlina, njih blagostanje, odvisni od kakšnosti zemeljske površine. Zemljepisje se naj torej po načelih koncentričnega pouka goji.

Po političnih jednotah-občinah, okrajih itd. poučevati ni prav. Opazovati so bližnja ozemlja, označena po svojstvih gledé na kulturo, ki jo kažejo radi kakšnosti površja. Pojmovi političnih jednot se delajo še le takrat, ko so učenci dotično ozemlje do dobrega spoznali.

Kedar otroci površje in kulturo svojega okoliša poznajo, jim je treba navoda, da po dogovorjenih znamenjih čitajo zemljevid, da po teh znamenjih sklepajo na kakšnost površja in na kulturo oddaljenih dežel, ki je od tega odvisna.

Na veličastne, astronomične prikazni se je vedno ozirati. Pri tem služijo najbolj vedne opazovalne naloge. Konečni vspeh zemljepisnega pouka pa naj bo spoznanje, da je zemlja velika hiša vzgoje, v kateri je Bog vzgobjitelj.

Kot neobhodna nazorila-učila priporoča gosp. poročevalec drog, ob katerem se opazuje senca; solčno uro, dežjemer; črtež šolske izbe, šolskega poslopja, kraja, domovine; zemljevid domovine; kupico potčne-deževne-vode, da se spoznajo sestavine domače zemlje; zbirko proizvodov; zemljevid 4 kulturnih ozemelj na Štajerskem; zemljevid Štajerske; fizikalni in politični zemljevid Avstro-Ogerske; kompas, glob, zemljevid Evrope, planiglobe.

Konečno priporoča g. Majcen ti zemljepisni pripomoni knjigi: „Der geographische Unterricht nach

den Grundsätzen der Ritter'schen Schule“ von Oberländer. „Anweisung zum Unterrichte in der Heimatkunde“ von Finger.

Izbornemu poročilu sledi vsestransko, glasno odobravanje.

Nadučitelj Nerat M. poroča o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice, ki je imela v preteklem letu 402 del v 588 zvezkih, 40 snopičih in 42 podob. Dohodkov je bilo 16 glđ. 61 kr., stroškov pa 16 glđ. 63 kr. Nasvetuje se, da se naprosi vis. c. kr. dež. šolski svet za dovolitev večje dotacije za knjižnico, ker sicer ni mogoče priskrbeti novih knjig. Predlog bil je jednoglasno sprejet.

Volitve. Stalni odbor in knjižnična komisija ostaneta prešnja. Kot strokovnjak in zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu je bil g. Nerat zopet izvoljen.

Posamezni nasveti. Nadučitelji gospodje Kopic, Pirkmajer, Lasbacher predlagajo: Vis. c. kr. dež. šolski svet naj ukrene, da se otrokom, ki imajo v teku šestletnega šolskega pohoda mnogo, n. pr. 400 poldnevni zamud, ne dovolijo olajšave pri šolskem obiskovanju v poletnem tečaju.

Gg. Kopic in Lasbacher nasvetujeta: Višja šolska oblast naj skrbi, da se bo o priliki predelovanj jezikovnih-slovniskih- in berilnih knjig oziralo tudi na ročno obliko, lepšo opravo, boljši papir, kakor do sedaj. Tiskovne pomote in različnosti v posameznih izdajah naj se opusté. Se sprejme. Isto tako je bil sprejet dodatek gosp. Nerata: Naj se knjige ne vežejo z žico, ampak z nitjo.

Gg. Harrich, Jager, Jauk, Lang, Cizel Jožef predlagajo: Vis. c. kr. dež. šolski svet naj blagovoli ukreniti, da se plačajo diete tudi učiteljem, ki od kraja, kjer zboruje konferencija, niso čez 8 km oddaljeni. V letošnjem slučaju prosijo tudi za pristojbine za prenočitev.

Vsi predlogi (nasveti) so bili sprejeti.

Konec konferencije. Gospod predsednik hvali in priznava naporno delo, posebno pridnost gg. poročevalcev in vstrajno pazljivost konferenčnih udov. Gg. Nerat in Pirkmajer zahvalujeta gospoda predsednika, da je to dolgotrajno zborovanje vodil tako izborno.

Utrudljivega, pa poučljivega dela je bilo konec. Kmalu smo si podajali roke v ločitev ter se razšli vsak na svoj dom, spodbude in pobudila pa, katere je ponudila letošnja konferencija svojim udom, bodo učitelju posamezniku na veliko korist pri odgojevanji in poučevanju izročene mu mladine.

„Dobra šola je zaklad,
Ki donša zlati sad.“

A. Požegar.

Z Goriškega. (Okrajna učiteljska konferencija za goriški okraj.) [Konec.]

IV. O pouku risanja in oblikoslovja v ljudski šoli — poročal je gosp. M. Lapanje podavši podrobni učni načrt za vsako šolsko leto. Gospod J. Balič je poročal posebej o zaprekah in ovirah temu predmetu, kakor n. pr. da ima le peta računica nekaj o oblikoslovji, mesto da bi imele o tem pouku že druga, tretja in četrta računica, kakor velevajo učni načrti. Pomanjkanje učil — dobrih tabel i. dr. tudi ne pospešuje pouka.

Gospod P. Medvešek priporoča „Navod k početnemu risanju in oblikoslovju“. — Metodčna razprava za ljudske šole. Napisal Jos. Bezljaj. Izdalo in založilo „Pedagogičsko društvo v Krškem“ — in predlaga, da c. kr. okr. šolski svet nakupi iz okr. šolsk. zaloga za vsako šolo po jeden iztis. Predlog je bil vsprejet, če tudi je bil gospod predsednik za to, da se nakupi le več iztisov za okr. učit. knjižnico.

Konečno je gospod predsednik podal svoje opazke tudi k temu predmetu: 1. Učitelji bodi izurjen v risanju na tablo; 2. risaj pred učenci na pamet; 3. ne celo podobo, ampak le toliko, da zamorejo učenci sami nadaljevati in končati podobo; 4. kolikor mogoče veliko; 5. opozori na lego, dolgost črt in kotov, — kaj kaže podoba; 6. kje se vidi, dobi, rabi itd.; 7. senčenje bodi redko, da pomeni različne barve; 8. učenci naj rišejo rahlo in tenko s porezanimi svinčniki; 9. v oblačnih dnevih naj se popoldne zadnjo uro ne riše; 10. pri oblikoslovji naj učitelj poprej pokaže telo, na njem posamezne dele in šele potem se riše.

V. O pisanju v ljudski šoli z ozirom na pokončno pisavo — poročal je gospod P. Medvešek ter priporočal Likarjeve nove pisanke z urejeno lineaturo, o katerej je „Popotnik“ že poročal in predlagal, da bi se uvedla pokončna pisava. Nastala je dolga debata, katere se je udeležilo veliko gosp. učiteljev. Odločno proti pokončni pisavi se nikdo ni postavil, le proti temu jih je bilo mnogo, da bi se uvedla koj obligatno in v vseh šolskih letih. Konečno izrekli smo se v principu za pokončno pisavo, in uvede naj jo učiteljstvo slobodno kakor hoče, dokler ne dobimo Abecednikov s pokončno pisavo.

Gospod predsednik pojasnjeval je na tabli, kako se odstranijo nekatere napake, katere je zapazil pri pisanju.

VI. O okrajni učiteljski knjižnici poročal je gospod Tom. Jug. Iz tega poročila naj navedem, da šteje knjižnica v Gorici s podružnicama v Ajdovščini in Kalu 530 del v 1126 iztisih (zvezkih). Denarno stanje je kaj ugodno, kajti prebitka je 568 glđ. 39 kr. — naloženega večinoma v hranilnici. — Volila sta se dva pregledovalca računov.

VII. Nalogo „Da izšolana mladina ne usurovi, kaj naj učitelj stori in kako naj se proti njej vede“ — izdelati je moral pismeno vsak učitelj in učiteljica ter poslati svoj izdelek c. kr. okr. šolsk.

svetu. — Gospod predsednik pohvali izdelke, da so sploh dobri; posebno dobro so izdelali gg. Medvešek, Balič, Strnad, Bajc, Jug, Poniž, Lačanje, Čopi . . . gspđ. Mozetič, Perc, Leban. . .

Stalni odbor je bil odločil, da prebereta svoj spis gspđ. Perc in gosp. Babič. Poslednjega je konferencija večkrat v čitanji motila s ploskanjem, odobravanjem in smehom.

VIII. Posamezen predlog gospoda Medveška, poslan po „učiteljskem društvu“, da bi se iz donskov učiteljstva za okr. učit. knjižnico naročeval „Popotnik“ za vsako šolo — provzročil je zopet precej debate. Gosp. predsednik je ugovarjal, da ima knjižnica premalo dohodkov, da bi bilo mogoče izvrševati naročitev za vse šole ter je za to, da se naroči le za nekaj šol. — Predlagatelj je branil svoj predlog rekoč, kar ne zmore knjižnica, naj založi šolski zalog in predlog je bil sprejet.

IX. Zadnja točka bile so razne volitve, katerih izid je bil sledeč: 1. kot zastopnika učiteljstva v okr. šolski svet sta bila izvoljena dosedanja gosp. A. Bajc in A. Poniž, za katera se je gosp. predsednik toplotno potegoval zatrjuje, da vršita vedno svojo dolžnost; 2. kot odposlanci za deželno učit. konferencijo gg. Tom. Jug, Fr. Bajt in P. Medvešek; 3. stalni odbor volil se je z vzklikom dosedanji, v katerem so gg. Tom. Jug, Ant. Bajc, Fr. Bajt in M. Lovrenčič in 4. v knjižnično komisijo gg. Tom. Jug, M. Zega, Fr. Bajt, M. Lovrenčič in Fr. Strnad.

S tem je bil dnevni red končan in konferencija se je razšla, zahvalivši se po gosp. Tom. Jug gospodu predsedniku za spretno vodstvo. Samo po sebi se ume, da se je gosp. predsednik s srčnimi besedami spomnil še prej presvitlega cesarja in da je konferencija zapela cesarsko pesem. —e—

Iz goriškega okraja. Pri zadnji uradni konferenciji dobili smo učitelji tega okraja podrobne učne načrte. Naj povem tu svojo misel o tem izdelku v prevdarek in presojo drugim gospodom tovarišem. Za sedaj pa omenjam le zemljepisni pouk v 6. šolskem letu na jednorazrednicah. Določeno mu je vsakih 14 dni pol ure. Ne oziraje se na množino tvarine, določeno temu oddelku, znajal bode z glavo vsakdo, poznajoč naše razmere, češ kaj se pač more doseči v tako pičlem času. Toraj vsakih 14 dni pol ure, a tudi ta ni zagotovljena, kajti prigodi se večkrat, da je dotični dan praznik, ali da pade oni dan med počitnice. Tudi so večkrat šolske klopi na pol prazne bodi-si radi slabega vremena bodi-si vsled zanikarnosti krajnih šolskih svetov, ki so menda ustanovljeni jedino zato, da ovirajo napredek šolstva. V takih slučajih, se ve, gre zemljepisni, kakor vsak drugi pouk po vodi za oni dan a za zemljepis za celih 14 dni. Pa ni misliti, da se pripeti to le poredkoma, baš na-

sprotno, prav pogosto. Vsled tega smemo z vso sigurnostjo vsaj $\frac{1}{4}$ onih pol ur na leto odbiti. Toda tudi one, ki ostanejo, niso cele, kajti kjer ima učitelj po 2 ali 3 oddelke h kratu poučevati, mora za posredni pouk dati najprej naloge (navadno zapisati na tablo) in s tem in morebitnim pojasnilom naloge izgubi precej kakih 5—10 minut, ostalih 20 minut ostane torej za zemljepis vsakih 14 dni, ako ne pride kaj vmes!

Še nekaj, preden omenjam ogromno tvarino 6. šolskega leta. Gmotne razmere našega ljudstva so zelo, zelo žalostne. Otroku se ne dovoli časa niti toliko, da bi ponovil to, kar se mu je v šoli naročilo. Zna torej le to, kar se mu v šoli „utepe“ v glavo. Sedaj pa, uvaževaje vse našete razmere, pozor, da slišite, kaj znamo v naših šolah, oziroma kaj bi morali znati učitelji in učenci:

Naši podrobni učni načrti predpisujejo za 6. šolsko leto to-le tvarino:

„Lunini spremeni, vrtenje lune, zemlje, mrk solnca in lune, velikost lune, solnca k zemlji, oddaljenost lune, solnca od zemlje. . . Sest. 53, 54, 63, 59, 61, 56, 52, 57, 50. Pregled kronovin Avstrije, pregled Evrope in drugih delov sveta“.

In naj še reče kdo, da ni to napredek v 6—10 urah toliko tvarine ubiti v trde buče 11- do 12letnim paglavcem! Niti na gimnaziji, niti na učiteljski nismo v enem letu toliko tvarine prebavili. Da v resnici, izdelovalci teh učnih načrtov so zaslužili pohvalo in priznanje, ker kaj takega ne zna vsak učitelj. Želel bi le še izvedeti za način poučevanja, ki mora biti izvestno jedno le „elektriški“.

y

(„Radogoj“), podporno društvo za visokošolce, ki se je pred kratkim ustanovilo v Ljubljani zanima tako narodne kroge, da se je za glavnico nabralo že čez 25.000 kron. Največ podpore je „Radogoj“ naklonil gosp. Gorup iz Reke z 10.000 kronami, Podpirali se bodo dijaki tako, da se jim bode plačevalo za stanovanje in hrano najmanj 200 gld. na leto. Podpore bodo morali dotični dijaki potem, ko pridejo do zadostne službe, vračati. Predsednik društvu je gosp. Ivan Hribar, podpredsednik pa cesarski svetovalec gosp. J. Murnik.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Bogomir Sitter, učitelj v Breznem postal je nadučitelj v Vuhredu; gosp. Ivan Sabati, učitelj pri Sv. Janži (Lipniški okraj), imenovan je nadučiteljem pri Sv. Ožbaltu ob Dravi; gosp. Martin Matekovič, učitelj v Škalah pa nadučiteljem ravno tu. — Podučitelj v Poličanah, gosp. Mirko Šijanec, dobil je učiteljsko mesto v Cvenu; poduč. v Šmartnem pri Slovenjem gradu, gosp. Franc Šnudrl pa mesto učit.-voditelja v Pernicah, gosp. Franc Cvirn, prov. učitelj v Prežganji pride za definitivnega pod-

učitelja v Stoprce, g. Edvard Čeh, def. podučitelj v Št. Jurji v Slov. gor. pa k Sv. Lenartu v Slov. gor. — Začasni učitelj gospod Ivan Šemerl pride iz Grahovega na II. učno mesto k Sv. Vidu nad Cerknico; gspdc. Berta Terčelj pa iz Begunj na Bloke. Začasne službo so dobili: izprašan učiteljski kandidat gosp. F. Baraga v Trsteniku, izprašane kandidatinje pa, in sicer gspdc. Marija Globočnik v Št. Jarneji, gspdc. Rafaela Inglič v Begunjah, gspdc. Olga Gašperin in Jakobina Tomec pa na novih dekl. paralelkah k 3. in 4. razredu v Starem trgu pri Ložu.

Raznoternosti.

[Dunajski pedagogij] obiskovalo je leta 1892/3. 10 učiteljev in jedna učiteljica iz Bosne, Bulgarske in Srbije, a za tekoče šolsko leto se je oglasilo iz teh dežel 36 kandidatov, ako dunajski mestni zastop dovoli, da se sprejmejo v ta zavod.

[Šolski zakon za Rumunijo.] Kraljevina Rumunska dobila je letos šolski zakon, iz kojega priobčimo tukaj nekaj o izobraževališčih za učitelje. Po tem zakonu so posebna izobraževališča za učitelje v mestih in za učitelje na kmetih. V seminarjih za kmetske učitelje poučuje se vse v materinem jeziku rumunskem in po jeden tuj jezik — nemški ali francoski — v seminarjih za mestne učitelje pa se uči tudi še tretji — latinski jezik. — Učiteljske plače zlagajo polovico država in polovico občine; za izobraževanje učiteljev skrbi država, za šolske zgradbe in navadne šolske potrebe pa občine. Brez

šolskega pouka ne sme nobeden otrok ostati in v vsak kraj, ki je od katere šole nad 3 kilometre oddaljen, mora učitelj dotične šole dvakrat na teden iti tje otroke učiti.

[Vseučilišče v Belemgradu.] Akademski senat visoke šole v Belemgradu je sklenil, da se omenjena šola preustroji in spremeni v popolno vseučilišče po izgledu avstrijskih vseučilišč. Imenovalo se bode „kralja Aleksandra vseučilišče“.

[O pokončni pisavi] nepovoljno izrekel se je rektor Becker v Berlinu, kakor poroča „Allgem. deutsche Lehrerzeitung“. Predno se ta pisava obližno vpelje, treba bode še mnogo poskusov, kajti, da se resnica prav spozna, treba je čuti dva zvona.

[V slogi je moč.] Bavarsko učiteljsko društvo, ki šteje 11.000 udov, ima pri neki stuttgartski zavarovalni družbi pod posebno ugodnimi pogoji 2553 polic v znesku blizo 10 milijonov mark. „Zaveza“ in „Slavija“ posnemajta jih.

[Posnemanja vredno.] Uradni list Nemško-brodskega okrajnega šolskega sveta objavil je dne 2. avgusta nastopni razglas: „Okr. šolski svet je prišel k prepričanji, da pri oddaji učiteljskih služb prosilci iščejo podpore ali bolje rečeno „protekcije“ pri udih krajnega in okrajnega šolskega sveta. Tako postopanje je učiteljskega stanu nevredno. Tisti, ki za razpisano službo nima sposobnosti, prosi zastonj, tisti ki vsled sposobnosti in službenih let mesto zasluži, ne potrebuje nikake protekcije. Gospodje učitelji se torej prosijo, omenjene šolske gosposke s takimi privatnimi obiski ne nadlegovati.“

Razpis natečajev.

Štev. 396.

Podučiteljska služba

je na štirirazredni dekliski šoli v Ljutomeru (III. plač. vrsta) takoj začasno domestiti.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožne prositeljice naj vložijo svoje obložene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva do 20. oktobra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Ljutomeru.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,
1—2 29. septembra 1893.

Predsednik.

Št. 613, II.

Razpis natečaja.

V marenberskem šolskem okraji je umestiti s pričetkom zimskega tečaja na jednorazredni ljudski šoli IV. plačilnega razreda v Breznem mesto učitelja-voditelja definitivno eventualno tudi provizorično.

Prosilci naj vložijo svoje redno podprte, z zrelostnim spričevalom in s spričevalom učne vsposobljenosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva in vsposobljenosti za subsidiarni pouk v katoliškem veronauku opremljene prošnje predpisanim potom do 24. oktobra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Breznem.

Potreba znanja slovenskega jezika se po sebi razume.

Okr. š. svet v Marenbergu, 27. sept. 1893.

Za predsednika: R. Tommasi s. r.

Št. 1742.

Razpis učiteljskih služb.

O. š. s.

V Krškem okraji je stalno ali začasno popolniti sledeča učna mesta:

1. Tretje učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Št. Rupertu z letno plačo 450 fl.,
2. drugo učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Veliki Dolini z letno plačo 450 fl.,
3. služba učitelja in šolskega voditelja na jednorazredni ljudski šoli na Branskem Kalu z letno plačo 450 fl., opravično 30 gld. in prostim stanovanjem.

Prošnje za te službe naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 21. oktobra 1893.

C. kr. okr. š. svet v Krškem, 21. sept. 1893.

Predsednik.

Štev. 296.

Podučiteljska služba

je na trirazredni ljudski šoli pri Negovi (IV. plač. vrsta) takoj stalno ali začasno domestiti.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje obložene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva do 20. oktobra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Negovi (pošta v Ivajncih).

Okrajni šolski svet v Gornji Radgoni,
1—2 29. septembra 1893.

Predsednik.

St. 438. II. Podučiteljska služba.

Na štirirazredni ljudski šoli v Poličanah se umešča podučiteljsko mesto z dohodki III. plač. razreda definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, predpisanim potom do 30. oktobra 1893 pri krajnem šolskem svetu v Poličanah.

Okr. šol. svet Slov. Bistrički, 26. sept. 1893.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 412. Razpis natečaja.

V Gornjegraškem šolskem okraji umestiti je s pričetkom zimskega tečaja na trirazredni ljudski šoli v Rečici podučiteljsko mesto v IV. plačilnem razredu s prostim stanovanjem definitivno eventualno tudi provizorično.

Provizorični podučitelj lahko dobi 30 gld. osobne na doklade leto, dokler svojo službo v zadovoljnost opravlja.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene, zlasti z zrelostnim oziroma s spričevalom učne vsposobljenosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva

Št. 94. Naznanilo.

Izpiti sposobnosti za poučevanje na občnih ljudskih in meščanskih šolah pričnejo v letošnjem jesenskem obroku pri podpisani komisiji dne 6. nov. ob 8. uri zjutraj.

Po predpisu opremljene prošnje za dovoljenje k tem izpitom morajo priti predpisanim potom najpozneje do 4. novembra t. l. k ravnateljstvu komisije.

C. kr. izpraševalna komisija za občne ljudske in za mešč. šole v Mariboru, 26. septembra 1893.

H. Schreiner, ravnatelj.

podprte prošnje predpisanim potom do 24. oktobra 1893. pri krajnem šolskem svetu v Rečici.

Potreba znanja slovenskega jezika se po sebi razume.

Okr. šolski svet Gornjigrad, 30. sept. 1893.

1-2

Predsednik: Wagner s. r.

Št. 337. Opetni razpis natečaja.

V Vranskem šolskem okraji umestiti je s pričetkom zimskega tečaja na podružnici v Ojstriškem gradu (šolski okoliš Št. Jurij ob Taboru) podučiteljsko mesto v IV. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem definitivno eventualno tudi provizorično.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene zlasti z zrelostnim oziroma s spričevalom učne vsposobljenosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva podprte prošnje predpisanim potom do 24. oktobra 1893 pri krajnem šolskem svetu v Št. Juriju ob Taboru.

Potreba znanja slovenskega jezika se po sebi razume.

Okrajni šolski svet Vransko, 28. sept. 1893.

1-2

Predsednik: Wagner s. r.

Napake pri vzgoji otrok v zveržosteznem vrtu.

Kratek in umeven navod, kako ravnati da se ti otroci razvadijo in spridijo.

Poleg nemškega „Der Irrgarten der Erziehung“

Slovenecem priredil

Fr. S. Jamšek,

šolski ravnatelj v Reichenburgu.

Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Naročila sprejema: Upravništvo „Popotnikovo“.

Nova šolska klop,
patent Ad Nr. 13.136 / 38.653 VI. - 1892

izdelovala se bode odsihdob po pravilno stavljenih merah dunajskih zvedencev za šolsko klop v 7 velikostih in bo stala:

1 komad za 2 učen. nebarv. gld. 6.— = kron 12.—	1 komad za 3 učen. barv. gld. 7:50 = kron 15.—
1 " " 2 " barv. " 6:50 = " 13.—	1 " " 4 " nebarv. " 7:80 = " 15:60
1 " " 3 " nebarv. " 6:90 = " 13:80	1 " " 4 " barv. " 8:50 = " 17.—

Pri velikih naročilih primerno ceneje.

Dovoljenja v izdelovanje zgoraj omenjenih šolskih klopij po pogodbi in pošljem, če se želi, naris in popis brezplačno.

Neopravičena ponarejanja in posnemanja se sodnijski kaznujejo.

Preslavnim vzdrževalcem šol in preslavnemu učiteljstvu se najuljudneje priporoča v blagovoljna naročila

Ivan Weixl,
nadžitelj v Kamnici pri Mariboru ob Dravi.

Vsebina. I. V. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Mariboru. (IV.) — II. Posamne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu. (A. Gradišnik.) (VI.) — III. Nekaj o „filozofičnih studijah“. — IV. Doneski k zgodovini naših šol. (XV.) (Iv. Strelec.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji in inserati.

Lastnik in založnik: „Zaveza“:

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)